

NOTA

Sint-Truiden (Brustem), Lichtenberglaan - Droneport

Programma van Maatregelen na archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem
(proefsleuvenonderzoek)

Projectcode: 2017I218

HAAST, *Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek*

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree (BE) - Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2017-58/ wettelijk depot: D/2017/12654/58

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R. en JANSSEN, J., (2017), Sint-Truiden (Brustem), Lichtenberglaan - droneport
archeologienota, HAAST-rapport 2017-58, Bree, D/2017/12654/58

© 2017 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

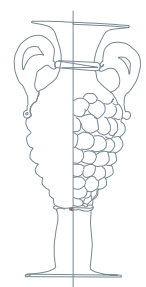
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2017/12654/46

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

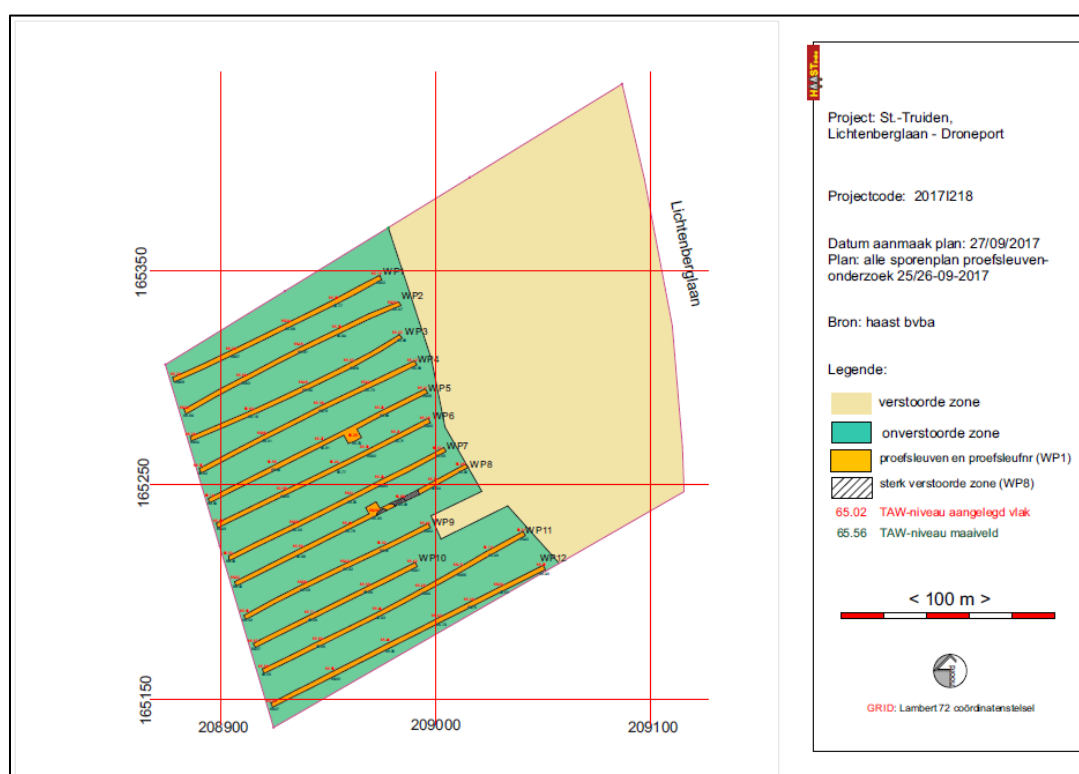
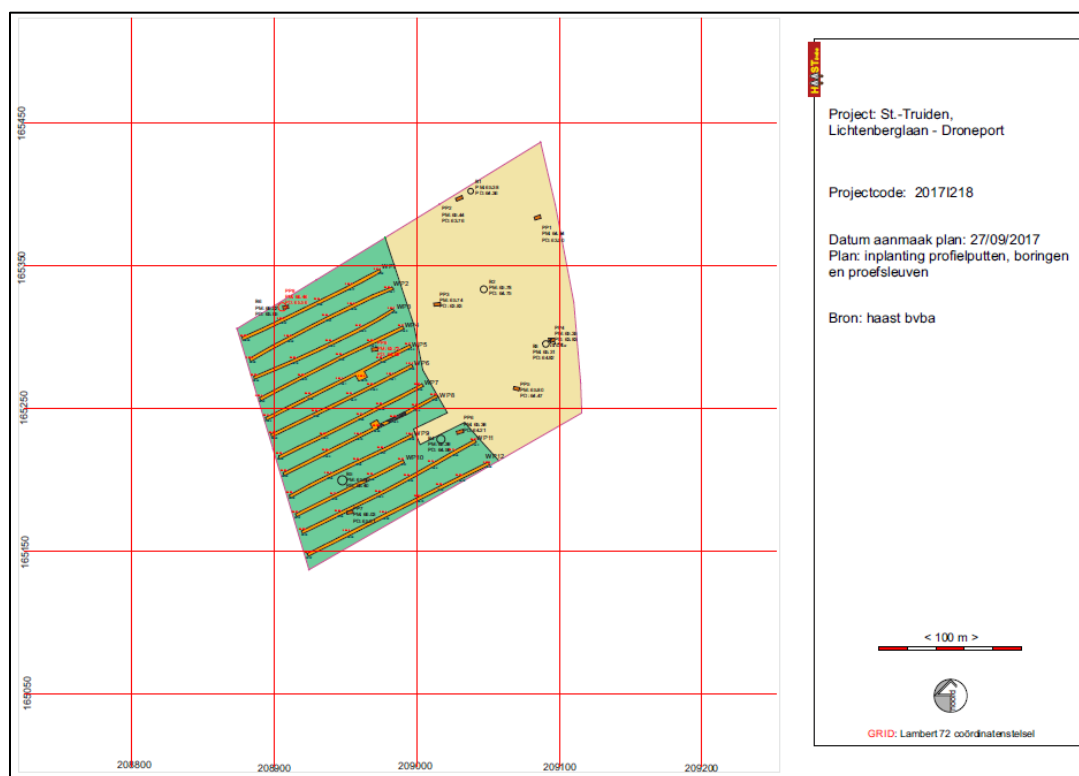

COVERFOTO: foto van het terrein van west naar oost opname 26/09/2017

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte	p.5
2. Bouwprogramma	p.7
3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek	p.8
4. Assessment van het terrein	p.9
5. Gemotiveerd advies	p.11

Allesporenplan projectcode 2017I218 Sint-Truiden, Lichtenberglaan (Droneport)

1. Beschrijvend gedeelte

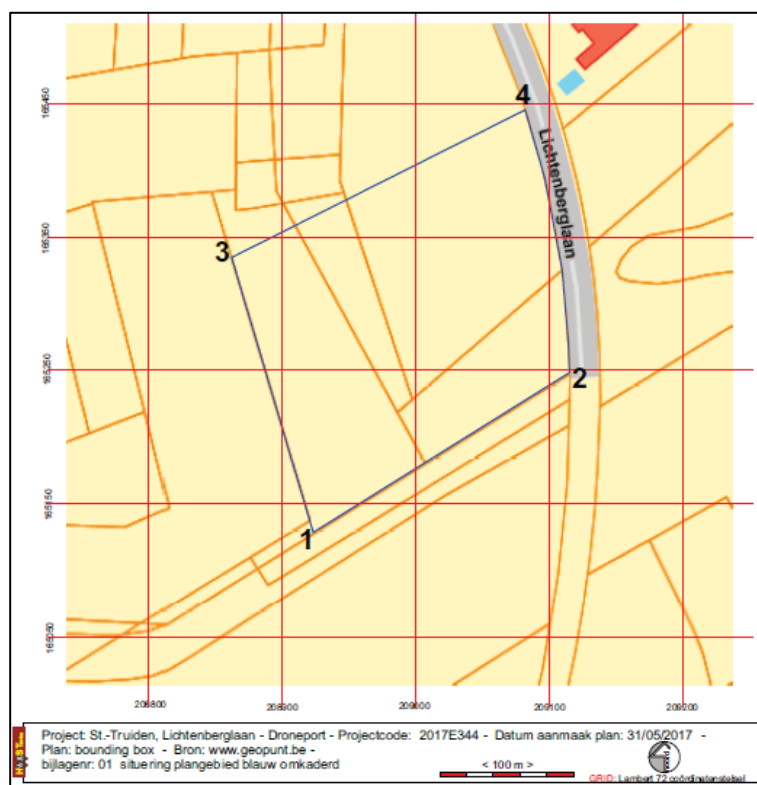
Administratieve gegevens

Projectcode		2017E344
Actoren		Rik van de Konijnenburg OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
		LRM Lease, Corda campus, Kempische Steenweg 311 bus 4.01, 3500 Hasselt
Locatie	Provincie	Limburg
	Gemeente	Sint-Truiden
	Deelgemeente	Brustem
	Site	Lichtenberglaan
Kadastrale gegevens		Sint-Truiden, afd 3, sectie I, percelen 102D(partim), 104C, 160D (partim), 112a (partim)
Oppervlakte onderzoeksgebied		45.000 m ² (4,5 ha)
Kadastraal percelenplan		Zie fig. 2
Topografische kaart		Zie fig. 3
Begindatum onderzoek		30/05/2017
Einddatum onderzoek		02/06/2017
Relevante termen thesauri OE		bureauonderzoek

Bounding Box:

Nr	X	Y
1	208925.760	165127.270
2	209115.070	165244.830
3	208862.930	165333.045
4	209082.640	165443.535

Fig. 1: Bounding Box

Federale
Overheidsdienst
FINANCIËN

St-Truiden - Droneport

Gecentreerd op: SINT-TRUIDEN 3 AFD

Toestand Laatste fiscale versie. (01.01.2016)

Schaal: 1/2500

The map displays a cadastral plan of the St-Truiden - Droneport area. A large, irregularly shaped area in the center is shaded in light blue and labeled 'Galgeveld'. This area is divided into several sub-parcels, including I102d, I160d, I104c, I165f, and I112a. Surrounding this central area are numerous other land parcels, each labeled with a unique identifier such as I83e, I83f, I83b, I84, I85, I86a, I115a, I117a, I117b, I114a, I113c, I125e, I125d, I125f, I400f, I106a, I390b, I387a, I217a, I194d, I194c, I165e, I161b, I102c, I100b, and I110a. A network of roads and paths is shown, with some marked by orange lines and crosses. A scale bar at the bottom left indicates a distance of 80 meters. The map is oriented with North at the top.

© 31/05/2017 Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie.

St.-Truiden, Lichtenberglaan (Droneport) - projectcode 2017/218 – programma van maatregelen p. 6

2. Bouwprogramma

Het bouwprogramma omvat de realisatie van een *droneport* met

- burelen,
- een vliegtuigloods voor sportvliegtuigjes
- een parkeerterrein,
- toegangsweg
- aanleg nutsleidingen (elektriciteit, water, gas, telekabel)

Centraal aan oostzijde van het terrein komt het hoofdgebouw '*Droneport*'; een gebouw van 3 bouwlagen met kantoren en een controletoren van 5 bouwlagen. Er worden geen kelders voorzien en het vloerpeil van het gebouw zal op ongeveer -73 cm komen te liggen van het uitgezette nulpeil. Het vloerpeil van de hal ligt op ongeveer -30 cm ten opzichte van het nulpeil. Er bestaan nog geen funderingsplannen. De funderingswijze is mede afhankelijk van de resultaten van de geotechnische sonderingen, die nog uitgevoerd moeten worden. Mogelijk worden het pijlerfunderingen op voeten van 2 x 2 m en 1 m tot 1,5 m dik met elkaar te verbinden met betonnen draagbalken, maar, dit is nog een vermoeden.

De wegenis en parking zullen worden aangelegd volgens het vaste stramien van een onderlaag van 25 cm dik in steenslag met een continue korrelverdeling vermengd met cement, daarbovenop een laag gestabiliseerd zand en/of een laag steengruis met een fijne, continue korrelverdeling waarop een onderlaag in beton. De afwerking van de parkeerplaatsen en wegenis is nog niet vastgelegd; mogelijk wordt gekozen voor grasdallen en asfalt.

Aan de westzijde van het terrein zal een hal worden gebouwd die dienst zal doen als hangar voor het stallen van vliegtuigen en helikopters. De verharde *taxitrack* naar de landings/startbaan zal worden aangelegd conform de aan te leggen wegenis.

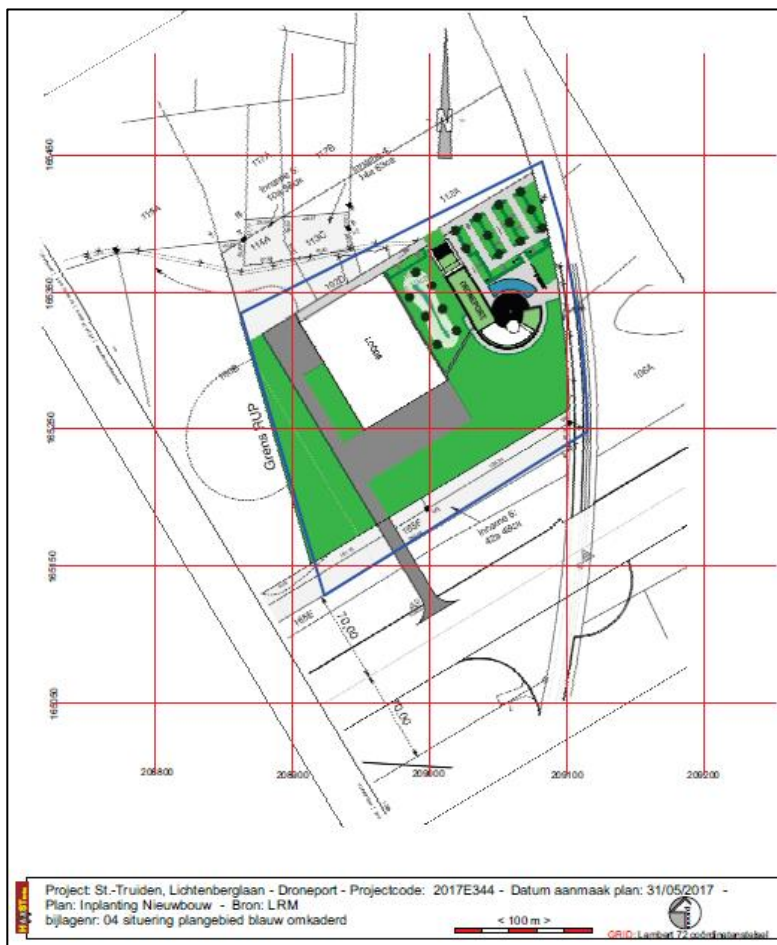

Fig. 4: Inplantingsplan Droneport zoals aangereikt met een 3D schets van het te realiseren project. © LRM

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

Afweging noodzaak verder onderzoek

Op een deel van het terrein van het voormalig militair vliegveld van Brustem wenst LRM een Droneport te bouwen. Het bouwprogramma omvat de bouw van loodsen, kantoren, een controletoeren, aanleg van wegen en parkeerplaatsen. Mogelijk is het oostelijk deel van het projectgebied in het verleden deels geroerd door de aanleg van infrastructuur ten behoeve van het vliegveld, het westelijke gedeelte lijkt

ongeschonden terrein. Mogelijk hebben echter erosie van grond gezorgd voor opstapeling van colluviale pakketten aangezien het terrein op een helling ligt naar de vallei van de Meltserbeek. De aanwezigheid van colluvium wordt ook aangegeven in de bodemserie Abp die aan de oostkant van het projectgebied, vlak erbuiten, gekarteerd werd. Net ten noorden van het projectgebied werd Romeins puin aangetroffen samen met een Romeinse drieknoppenfibula. Ten zuiden van het projectgebied ligt de Romeinse weg van Tongeren naar Tienen, ten oosten van het terrein ligt de grote tumulus van Brustem en ten zuidwesten is een kunstmatige, vermoedelijk Romeinse heuvel gesitueerd. Dit betekent dat binnen het project de verwachting naar vooral Romeins erfgoed hoog mag ingeschat worden. Om na te gaan hoe dik het colluviaal pakket is en in welke mate de militaire infrastructuurwerken de oorspronkelijke bodemopbouw beïnvloed hebben wordt aanbevolen een archeologisch traject te volgen van landschappelijke profielputten gevolgd door de aanleg van archeologische proefsleuven omdat profielputten het beste resultaat geven om sporen van colluviale afzettingen vast te stellen en proefsleuven het meest aangewezen zijn om sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen te detecteren.

Onderzoeksstrategie

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd door 1 erkend archeoloog en 1 archeoloog-assistent. Voor de landschappelijke boringen werd projectcode 2017^E344 gebruikt. Voor het landschappelijk profielputtenonderzoek en de proefsleuven werd projectcode 2017I218 aangemaakt.

Gebruikt materiaal

De landschappelijke boringen werden uitgevoerd met een edelman boor met een diameter van 7 cm van de boorkop, de landschappelijke profielputten en proefsleuven werden gegraven met een 21-ton kraan op rupsbanden met een graafbak van 2 m breed.

De locatie van de boringen, profielputten en proefsleuven, samen met de niveaus van het aangelegde vlak werden ingemeten met een SPECTRA PROMARK GNSS 220 gps-toestel met een afwijking horizontaal van 0,8 tot 1,2 cm en verticaal van 1,0 tot 1,4 cm.

4. Assessment van het terrein

Archeologische verwachting zoals geformuleerd in het bureauonderzoek

Het terrein is wat betreft de postmiddeleeuwse periode, 18de eeuw en later, onbebouwd, was een uitgebreid akkergebied tot het Belgisch leger er in de jaren 1930 begon met de aanleg van een luchtmachtbasis. Na WOII wordt die verder uitgebreid met aanleg van start- en landingsbanen, bouw van shelters etc. Voor de 18de eeuw lijkt het gebied al lange tijd in gebruik te zijn geweest als landbouwgebied. De vondst van Romeins bouwpuin, CAI-locatie 209444, vlak ten noorden van het projectgebied, de andere aanwijzingen van Romeinse aanwezigheid in de buurt van het projectgebied zoals de Romeinse tumulus, weliswaar op 2,5 km afstand, de Romeinse "heuvel", CAI-locatie 700483, en de Romeinse baan op 200 m ten zuiden van het projectgebied laten vermoeden dat ook binnen het projectgebied Romeinse vondsten zouden kunnen aangetroffen worden. Er zijn helemaal geen aanwijzingen voor prehistorische vondsten, vondsten uit de metaaltijden of vroeg middeleeuwse

sporen. Dit wil echter niet zeggen dat er geen zijn, zeker niet wate betreft de metaaltijden en/of de vroege middeleeuwen. Het terrein ligt immers op een zachte helling naar de vallei van de Meltserbeek, op vruchtbare grond, Aba-bodem en/of Abp-bodem, hetgeen ideale vestigingsplaatsen zijn voor (semi-)nomadische familiegroepen. De mogelijke aanwezigheid van colluvium zou echter kunnen betekenen dat sporen in de vorm van artefacten (diep) begraven zijn en/of verspoeld zijn waardoor ze niet meer in situ worden aangetroffen maar in een verspoelde context liggen hetgeen de interpretatie ervan enkel maar bemoeilijkt. Voor bodemsporen betekent dit dat ze sterk vervaagd kunne zijn, zelfs verdwenen of begraven liggen onder colluviale afzettingen. In elk geval kan het feit dat er weinig of geen vondsten binnen het militair domein en met name in het projectgebied geeld zijn vooral te maken hebben met de beslotenheid van het militaire domein dat afgesloten was voor veldprospecties en metaaldetecties. Langsheen de Romeinse weg zijn tal van vindplaatsen bekend, de kans bestaat dus dat ook binnen het projectgebied sporen daarvan worden aangetroffen.

Het landschap zal langetijd een akkerlandschap geweest zijn omwille van de vruchtbare gronden. Zeker vanaf de 18de eeuw was het in gebruik als akkergebied, maar alles wijst erop dat vanaf de late middeleeuwen het gebied al ontgonnen was en het oorspronkelijke landschap omevomrd was tot een cultuurlanschap. Er zijn geen aanwijzingen wat betreft het landschap gedurende de Romeinse periode, vóór deze periode en gedurende de vroeg en volle middeleeuwen. Echter, middeleeuwse relictten in de omgeving, de Abdij van Sint-Truiden, de burcht van Brustem, Romeinse relictten in de vorm van een kunstmatige heuvel, een tumulus, sporen van Romeins puin, laten vermoeden dat het gebied al in de Romeinse perioden en gedurende de vroege en volle middeleeuwen in gebruik was voor landbouwdoeleinden.

Het gebied waarin het projectgebied ligt zal gedurende zeer lange tijd, mogelijk met onderbrekingen, als landbouwgebied in gebruik geweest zijn. Pas vanaf de jaren 1930 wanneer het wordt ingericht als luchtmachtbasis komt een einde aan het landbouwgebruik en worden op het terrein grootschalige infrastructuurwerken uitgevoerd bestaande uit de bouw van loodsen, gebouwen voor militaire doeleinden, aanleg van start- en landingsbanen en taxibanen naar shelters voor de vliegtuigen met aanplant van bomen etc. In de periode 2000-2003 worden grote delen van die militaire infrastructuur afgebroken, ook binnen het projectgebied, zoals ook blijkt uit de luchtfoto uit 2000-2003. Constructies werden tot in de funderingen gesloopt, bomen gerooid en ontstronkt, wegen helemaal uitgebroken. Om de “gaten” op te vullen werd waarschijnlijk grond van elders aangevoerd waardoor mogelijk gebiedsvreemde vondsten zouden kunnen aangetroffen worden, maar dat is speculatief. In elk geval zullen de bouw- en sloopwerken een impact gehad hebben op de oorspronkelijke bodemopbouw, maar, gelet op de mogelijke aanwezigheid van colluvium kan dit ook minimaal geweest zijn. Wat betreft het projectgebied is enkel de oostelijke helft van het terrein mogelijk (licht) verstoord, de westelijke helft lijkt onaangeroerd behoudens het gebruik als akkerland waardoor het door ploegen eventueel deels verstoord kan geweest zijn.

De impact van de geplande werken op de oorspronkelijke bodemopbouw is bij gebrek aan bouwplannen moeilijk in te schatten. Maar, gelet op het uitgebreide bouwprogramma met aanleg van parkings, wegenis, magazijnen/loodsen en kantoorgebouw en waarschijnlijk een ingrijpende heraanleg van de groenzones, menen we te kunnen stellen dat de impact van de geplande bouwwerken nefast zal zijn voor de bodemopbouw over heel het projectgebied.

Advies volgend uit het bureauonderzoek:

Aangezien de westelijke helft van het terrein kan beschouwd worden als een onverstoorde zone en de oostelijke helft als een misschien verstoorde zone, afhankelijk van hoe dik het colluviaal pakket is en hoe diep de militaire constructies aangezet werden in de bodem, is het aangeraden een uitgebreid archeologisch traject te volgen mede gelet op de toch behoorlijk hoge verwachting aan aanwezigheid van archeologisch erfgoed met name wat betreft de Romeinse periode.

Op basis van voorgaande wordt dan ook aanbevolen het terrein te onderwerpen aan een verkennend landschappelijk profielputtenonderzoek eventueel gevolgd door een archeologisch proefsleuvenonderzoek (archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem doormiddel van proefsleuven).

Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek heeft de verwachtingen zoals geformuleerd in de archeologienota met uitstel van veldwerk (archeologienota ID:3647) niet kunnen inlossen. Er werd geen enkel spoor aangetroffen, enkel enkele zeer recente sporen, die in verband kunnen gebracht worden met de uitrusting van de voormalige militaire luchtmachtbasis. Mogelijk werden in het westelijke terreindeel, waar er een redelijk scherpe aflijning zichtbaar werd tussen de Ap- en de Bt1-horizont, verploegd, maar zelfs daar hebben we geen zekerheid over aangezien er geen duidelijke ploegsporen werden aangetroffen. Bovendien is de Ap-horizont redelijk dun, slechts 18 tot 25 cm, hetgeen eigenlijk niet diep genoeg is om alle sporen te hebben kunnen vernietigen door het ploegen van het veld.

De oostelijke helft van het terrein was duidelijk volledig verstoord door de bouw en vooral afbraak van de vliegtuigshelters en taxibanen. Het puin lag nog uitgestrooid aan de oppervlakte van de akker en reikte plaatselijk tot meer dan 1.20 m onder het maaiveld.

5. Gemotiveerd advies

Op basis van de resultaten van het archeologisch proefsleuvenonderzoek - gelet op de totale afwezigheid van archeologisch interessante sporen - kan derhalve besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering.

Het projectgebied kan daarom vrijgegeven worden van verder archeologisch onderzoek. Via dit programma van maatregelen stellen we voor om bij een herziening van de Gebieden Geen Archeologiekkaart het projectgebied daarin op te nemen als GGA-gebied

Vrijgave van het terrein ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen ten aanzien van archeologisch waardevol erfgoed. De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit verrat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.